

OPIOIDIKORVAUSHOIDOSSA OLEVIEN
POTILAIEN KUVAUS TOIVOSTA

Heli Kurki

Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Terveystieteiden yksikkö
Hoitotiede
Pro gradu -tutkielma
Syyskuu 2020

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Terveystieteiden yksikkö, Hoitotiede

KURKI, HELI: Potilaiden kuvauksia toivosta opioidikorvaushoidossa

Ohjaajat: FT, TtL, dosentti, yliopistolehtori Jari Kylmä ja TtT, professori Eija Paavilainen

Pro gradu -tutkielma, 57 s., 5 liitettä

Syyskuu 2020

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata toivoa opioidikorvaushoidossa olevien potilaiden näkökulmasta. Tavoitteena oli saadun tiedon avulla laajentaa ymmärrystä opioidikorvaushoidossa olevien potilaiden toivosta ja mahdollistaa opioidikorvaushoitotyön kehittämistä edistämään potilaiden toivoa.

Tutkimus on laadullinen ja aineisto kerättiin opioidikorvaushoidossa olevilta potilailta (n= 24) ryhmä- ja yksilömuotoisilla teemahaastatteluilla kolmelta eri korvaushoitoklinikalta. Haastatteluaineiston lisäksi kolme potilasta vastasi kirjoitelman muodossa. Aineisto analysoitiin käyttäen deduktiivista ja induktiivista sisällönanalyysia.

Tutkimuksen tulosten perusteella toivo on tärkeä positiivisen voiman antaja elämässä. Toivo on myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen, mutta toisaalta moninaista ja hankalaa määritellä. Toivon kuvattiin myös olevan tunteita, toimintoja ja yhteyttä toisiin.

Toivoa edistäviin tekijöihin potilaan kuvailivat kuuluvan kontekstuaalisuuden, kuten korvaushoidon elämän monipuolisuuden mahdollistajana, ja mielekkään asumisen. Toivoa edisti myös yhteys toisiin, kuten positiiviset ihmissuhteet tai tukea antava henkilökunta. Kognitiivisista toiminnoista toivoa edistivät esimerkiksi positiiviset ajatukset, haaveileminen ja oppiminen sekä toiminnoista muun muassa harrastaminen. Toivon edistämiseen liittyi myös ajallinen ulottuvuus, kuten menneisyydestä voimaantumisen ja tulevaisuuteen positiivisesti suhtautuminen.

Toivoa estivät kontekstuaaliset tekijät, kuten heikentynyt arjessa selviytyminen ja ongelmat lääkityksessä. Myös haasteet ihmissuhteissa, esimerkiksi ongelmat henkilökunnan tai parisuhteen osalta estivät toivoa. Samoin kognitiivisista toiminnoista kielteinen minäkuva ja syrjäytyminen sekä toiminnoista rikollinen toiminta ja ohikäytön jatkuminen korvaushoidon aikana kuvattiin toivoa estävinä tekijöinä. Toivoa estäviksi tunteiksi mainittiin muun muassa tyytymättömyys korvaushoidon toteutukseen sekä pelko. Negatiiviset ajatukset menneisyydestä ja tulevaisuudesta, kuten huonot kokemukset ja muistot sekä negatiiviset ajatukset tulevaisuudesta estivät toivoa.

Tutkimuksen tulosten avulla on mahdollista laajentaa ymmärrystä opioidikorvaushoidossa olevien potilaiden toivosta sekä kehittää ja edistää potilaiden toivon tunnetta. Toivon tunnetta edistämällä voidaan auttaa potilaita sitoutumaan paremmin opioidikorvaushoittoon.

Avainsanat: toivo, opioidikorvaushoito, potilas, teemahaastattelu, laadullinen tutkimus

ABSTRACT

UNIVERSITY OF TAMPERE

School of Health Sciences

KURKI, HELI: Patient descriptions of hope in opioid substitution treatment.

Master's thesis: pages 57, appendices 5

Supervisors: PhD Jari Kylmä, PhD; professor Eija Paavilainen

Nursing Science

September 2020

The purpose of this study was to obtain information which leads to further understanding of patients' hope and opioid substitution treatment. By promoting more hope to patients' can be conducive to improvement and development of the opioid treatment therapy.

This study takes a qualitative approach. The data was collected by interviewing patients in opioid substitution treatment (n=24) in individual and group interviews. Interviews took place at three different substitution treatment clinics. In addition to the interview material, three patients responded in the form of an essay. The data were analysed using deductive and inductive content analysis.

Based upon study results, hope is an important positive source in life and towards future, but it is also complicated to define. Patients described hope as having feelings, actions and connections to others. Few other contextual factors were mentioned such as how substitution care advances their possibilities of diversified and satisfied living with added hope. Cognitive functions for instance positive thinking, dreaming, studying and hobbies advanced their daily hope. Also getting over memories and positive attitude towards future added to their hope.

It was also shown in this study that contextual factors such as impaired daily coping and problems with medications prevented their hope. Also challenges with personal relationships and support staff added to their hopelessness. Similarly, cognitive functions like negative self-image, criminal activity, staying aloof and temporary drug relapses in treatment during therapy lessened patients hope. Patients' disappointment and fear of how the treatment was carried out prevented their hope as well as negative thoughts, memories, experiences of their past and future.

The findings of this study can make it possible to broaden our understanding and improve patients hope in opioid substitution treatment therapy. When we can advance patience hope towards the treatment, it can make them more committed to it.

Keywords: hope, opioid substitution treatment, patient, theme interview, qualitative research